

2021, 8(1): 1-3

Tema Editörlerinden

Moment Dergi'nin *Erkeklikler 1* sayısına hoş geldiniz. Erkeklikler, ataerkillik ve cinsiyetçiliğin her an birbiri ardına dizilen tezahürleriyle kuşatılmış günümüz dünyasının en yakıcı konularından biri. Bir önceki sayıdan bu yana Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'nin feshedilmesi, sayısı daha da artan kadına şiddet vakaları ve kadın haklarına yönelik saldırılar gibi haberlerle sarsıldı. Ataerkillik erkekliliğin hegemonyası kadınlar, çocuklar, heteronormativiteyi aşındıran, "suç ortaklığını" reddeden tüm cinsiyet kimlikleri ve tüm "ötekiler" için bir baskı, şiddet ve tehdit unsuru olmayı sürdürüyor. Mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, her dönem farklı saiklerle derinleşiyor; pandemi sürecinde yükselişe geçen ev-içi şiddet vakalarında görüldüğü gibi.

Bu koşullar altında, Moment Dergi'nin "erkeklikler" sayısı için yapmış olduğumuz çağrıya beklediğimizden çok sayıda yazı geldi. Erkekler ve erkeklikler üzerine Türkiye'de eleştirel tartışmaların çoğaldığını ve zenginleştiğini görmek sevindirici. Yayınlamak üzere değerlendirmeye aldığımız nitelikli yazıların çokluğu nedeniyle, "erkeklikler" temasını iki sayı halinde yayınlamaya karar verdik. *Erkeklikler 2* temalı sayımız da Aralık'ta yayınlanacak.

Daha önceki sayılar gibi bu sayı da büyük bir kolektif emeğin ürünü: Altmışın üzerinde hakemin, dergi sekreteryası, dil editörleri ve yazılarıyla katkıda bulunan tüm yazarların ortak ürünü. Gelen yazıların etrafında dolaştığı meselelere göre, Alanda Erkeklikler, Muhafazakarlık ve Erkeklikler, Edebiyat ve Erkeklikler, Popüler Kültür ve Erkeklikler, İdeoloji ve Erkeklikler alt-temaları oluşturduk.

Alanda Erkeklikler alt temasındaki yazıların ilki, Safter Elmas, İlknur Hacıssoftaoğlu ve Hülya Aşçı'nın "Eş-toplumsallık, Hegemonik Erkeklik ve Kabul Sınaması Üçgeninde Takım Sporlarının İrdelenmesi" başlıklı makaleleri. Elmas, Hacıssoftaoğlu ve Aşçı, takım sporlarıyla uğraşan erkek sporcularla yapılan niteliksel bir alan araştırmasına dayanan bu çalışmada erkeklerin buldukları hiyerarşik pozisyonlara göre birbirlerini nasıl yönlendirdikleri ve kontrol ettiklerini tartışıyor. İkinci yazı ise Ece Erbuğ'un "Özel Alanda Erkekliliğin Yeniden İnşasını Anlamak: Home-Office Çalışan Erkekler"i. Erbuğ, Türkiye'nin farklı şehirlerinde home-office çalışan erkeklerle gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelere dayanan çalışmasında günümüzde giderek yaygınlaşan bu yeni çalışma biçiminin, cinsiyetler arası eşitliğin sağlanmasına doğrudan bir katkı sağlamadığını ortaya koyuyor. Yazı, pandemide öne çıkan evden çalışma ve erkeklikler arasındaki ilişkileri tartışmaya açıyor. Üçüncü yazı Dilara Aydın ve Selin Atalay'ın. Yazarlar, bu şehirde gerçekleştirilen niteliksel bir alan araştırmasına dayanan "Hegemonik Erkekliliğin İnşası: İzmir'de 'Daha' Erkeklik" başlıklı yazıda İzmir'de erkekliliğin başlıca dinamiklerini ele alıyor.

Muhafazakarlık ve Erkeklikler alt-temasında iki yazımız var. Kurtuluş Cengiz ve Hande Gür'ün "İhtiyat ve Cazibe İkileminde Türkiye'de Spiritüel Erkeklikler" adlı makaleleri, iki yıl süren ve Ankara, İstanbul, İzmir, Konya, Muğla ve Çanakkale illerinde yürüttükleri alan araştırmalarının bir ürünü. Maneviyat arayışı içinde

olan erkeklerle yaptıkları görüşmelerin sonucunda yazarlar, Türkiye’de spiritüel erkeklik hallerinin bir ihtiyat ve cazibe ikileminde şekillendiğini iddia ederken; erkeklerin spiritüel tercihlerinin bizatihi kendisinin erkeklerin karşılaştıkları problemlerle yüzleşmesinin ve güçlenmesinin bir aracı olduğunu savunuyor. Diğer yazımız, Furkan Dilben’in “Aşına Olunan Beş Vakitli Gün: Mütedeyyin Erkeklerin Sekülerleşme Pratikleri” başlıklı yazısı, Türkiye’de eleştirel erkeklik çalışmalarında az karşımıza çıkan bir konu olan dindar erkeklikleri ele alıyor. Üniversite kazanmalarının ardından dindar yaşayış biçimlerini değiştiren erkeklere odaklanan bu çalışma, değişimle beraber ortaya çıkan yeni erkekliklerin izini sürüyor.

Edebiyat ve Erkeklikler alt-temasında ilk yazımız Aiqing Wang’ın “Nonnormative Masculinity in Danmei Literature: ‘Maiden Seme’ and Sajiao” adlı makalesi. Yazar, çağdaş Çin edebiyatının *danmei* türünün, marjinalize edilen bir edebi tür olmaktan çıkıp, özellikle siber uzamda, genç kuşaklar tarafından kabul gören bir yazınsal alan olmaya doğru nasıl evrildiğini anlatıyor. Wang, eril ve dişil cinsiyet ikiliklerini aşan, farklı cinsiyet performanslarına alan açan ve geleneksel cinsiyet rollerini aşındıran *danmei*nin anlatisallığının ardındaki mantığın izini sürüyor. Edebiyatta erkeklikler üzerine çalışmalardan ikincisi Pınar Karababa Demircan’ın feminist edebiyat eleştirisi çerçevesinde Türkçe edebiyat eserlerinde erkeklikleri ele alan yazısı. Karababa Demircan, “Hane-Sokak İkililiğinin Ötesinde: Türkçe Edebiyatta Avareliğin Cinsiyetlendirilmiş Hallerine Bakış” adlı çok sayıda edebiyat eserini inceleyerek hazırladığı avare erkeklikleri ele alan makalesinde, edebiyat eserlerindeki kentli ve avare erkeklikleri ele alıyor.

Bir diğer alt-temamız *Popüler Kültür ve Erkeklikler* en çok yazının yer aldığı kısım aynı zamanda. Alptekin Keskin ve Mutlu Binark’ın “Türkiye’de K-Pop Karşıtı Söylem ve Hayranların Taktiksel Mücadelesi” adlı yazıları, Türkiye’de Kore Dalgası ve K-pop karşıtlığının geleneksel medya metinlerinde ve Twitter ortamında ne tür söylemsel mekanizmalar aracılığıyla şekillendiğini homofobik ve transfobik damgalama bağlamında inceliyor. Murat Birol ise “Müzikte Bedenin Kullanımı: Pop Şarkıcıların Klipleri Üzerinden Bir Görsel Okuma” başlıklı yazısında pop müzikte bedenin temsilini ele alıyor. Birol çalışmasında Türkçe pop müzik kliplerine odaklanıyor. Pop müziğin dansla birlikte bedenin erotize sunumunun başlıca alanlarından biri olduğunun altını çizen Birol, sözkonusu kliplerin bedeni metalaştırarak toplumsal cinsiyet ilişkilerinin popülist sunumlarını gerçekleştirdiğini vurguluyor. Oktay Kara’nın “Hegemonik Erkeklik İktidarının Her Yerdeliği: Kelebekler ve Bizi Hatırla” adlı makalesi ise sinemada erkeklik temsilleri üzerine. Kara, eleştirel söylem analizi yaptığı çalışmasında son dönemde çok ses getiren iki filme, Tolga Karaçelik’in *Kelebekler*’i ile Çağan Irmak’ın *Bizi Hatırla*’sına odaklanıyor. Sözkonusu filmlerdeki farklı erkeklik inşalarının izini süren Kara’nın yazısı bu iki çağdaş sinema eserindeki erkekliklerin bağlamsallığının altını çiziyor. Sezen Ergin Zengin “Av Tutkusu: Avlanma, Ekofeminizm ve Erkeklikler”de, avcılar tarafından inşa edilen erkeklik temalarını ortaya çıkarmak ve avcı-erkeklerin, doğa-kadın-hayvanlar ile kurdukları ilişkileri tartışmak amacıyla *Av Tutkusu* dergisini tematik analiz ile inceliyor. Derya Gül Ünlü ve Oya Morva’nın yazdığı “Babalık da Yaparım Kariyer De! Blogger Babalar ve Erkekliğin Kurucu Rollerinden Babalık Üzerine” yazısı babalığı son dönemde ebeveynlik bağlamında popüler bir ifade alanı olan bloglara odaklanarak ele alıyor. Blogger babalarla niteliksel bir çalışma gerçekleştiren Gül Ünlü ve Morva, mevcut babalık bloglarının geleneksel babalık rollerinden farklı, eşitlikçi ve ilgili babalığı destekler bir kullanımı olduğunu vurguluyor.

Son alt-temamız *İdeoloji ve Erkeklikler*’de Elif Gençkal Ero’er’in “Türkiye’de Koronavirüs Pandemisi Döneminde Militarizm, Milliyetçilik ve Toplumsal Cinsiyet: Gazetelere İlişkin Bir Militarist Söylem Analizi” başlıklı yazısı bu sayıdaki pandemi ve erkeklikler üzerine tek yazı konumunda. Gençkal Ero’er’in yazısı Covid-19 pandemisi sürecinde gazetelerde militarizmin izlerini sürüyor. Bu yazı, militarizmin pandemi

döneminde yaygınlığını vurgulamasının yanı sıra, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin derinleştiğini vurgulaması bakımından da önem taşıyor. Feyda Sayan Cengiz'in "Popülist Siyasette Hegemonik Erkeklik ve Hegemonik Kadınlık: Marine Le Pen ve Popülist Radikal Sağın Cinsiyeti" başlıklı yazısı Fransa'da radikal sağ siyasette erkeklik ve kadınlığın hegemonik inşalarını tartışıyor. Yazı Marine Le Pen'in 2017 seçim kampanyasındaki söylemlere odaklanarak, hegemonik erkeklik ve hegemonik kadınlığın dönüşen ve dinamik unsurlarını ele alıyor.

Bilindiği üzere, Moment Dergi her sayı belirli bir tema ile çıkıyor, öte yandan, tema dışı yazılar da dergide yayınlanıyordu. Ancak son birkaç sayıdır, temalar kapsamında oldukça yoğun bir yazı akışı olduğu için, artık tema dışı yazı kabul edilmemesi yönünde bir karar alındı. Bu sayımızda, elimizde mevcut bulunan ve hakem sürecini tamamladığımız tema dışı yazıları yayınlıyoruz. Bu yazılardan ilki, Aydın Çam ve İlke Şanlıer Yüksel'in "Adana Sinemalarının Haritalanması: Yeni/Yerel Sinema Tarihi Çalışmalarında Çoklu Yöntemlerin ve Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Kullanımı" adlı yazıları 1900'lerin başından itibaren faaliyet gösteren sinema mekânlarının konumlarının araştırılması, bulunması ve coğrafi bilgi sistemi aracılığıyla haritalanması üzerine. Yazarlar sözlü tarih, alan araştırması ve Datathon çalışması gibi yöntemleri bir araya getiriyorlar. "Yaratıcı Endüstriler ve Tasarım" adlı yazısında Seçil Toros yaratıcı endüstriler söylemi ile endüstriyel tasarım arasındaki ilişkiye odaklanıyor. Yaratıcı endüstriler ile endüstriyel tasarım arasındaki ortak yaklaşım ve kavramların bir ürünü olarak "Yaratıcılık", "inovasyon", "iş birliği", "dijitalleşme" ve "yaratıcı emek" kavramlarını, yeni ampirik çalışmalara konu olabilecek başlıklar olarak öneriyor. Onur Özger "Akp Siyasetinde Popülist Bir İnşa Pratiği Olarak Milli İrade Söylemi" makalesinde AKP'nin, "halk"ını yeniden inşa ve konsolide ederken, "milli irade" söylemini nasıl işlevselleştirdiği ve hangi anlatılarla donattığını populizm kavramı üzerinden inceliyor. Özger, 2013'te gerçekleştirilen "Milli İradeye Saygı Mitingleri", "2014 Yerel Seçimleri" ve "2015 Genel Seçimleri" kapsamındaki İstanbul, İzmir, Ankara ve Diyarbakır mitinglerini inceliyor.

Bu sayımızda iki kitap eleştirisi yazımız var. Duru Başak Uğurlu, "A Street Car Named Queer Desire: Subversion Of The City Contours And "Deviant" Masculinities" başlıklı yazısında Cenk Özbay'ın *Queering Sexualities in Turkey: Gay Men, Male Prostitutes and the City* kitabını ve Aksu Akçaoğlu "Ulus Baker'de Dil, Eylem ve Kimlik" adlı yazısında Ulus Baker'in *Siyasal Dilde Huzur Söylemi: İslam'da Huzur, Söylem ve Kanaat* kitabını değerlendiriyor.

Moment Dergi'nin "erkeklikler" temalı sayılarının, eleştirel erkeklik çalışmalarına katkı sağlayacağını umuyoruz.

Emek Çaylı Rahte & Mehmet Bozok